

Verslag van werkzaamheden 2021

2022

Algemene
Rekenkamer

Vooraf

De Algemene Rekenkamer is een organisatie met een lange historie. Al meer dan 200 jaar controleren we de inning en besteding van publiek geld. Hoewel die opgave al eeuwen vrijwel onveranderd is, geldt dat niet voor de politieke en maatschappelijke context waarin wij ons werk doen. Zo stond voor de rijksoverheid ook het jaar 2021 met name in het teken van – het bestrijden van – het coronavirus, en heeft dat logischerwijs gevolgen voor ons onderzoek.

Stevig geworteld in het verleden, dat blijft. Tegelijk wil de Algemene Rekenkamer nadrukkelijk een moderne en relevante rekenkamer zijn. Een organisatie die oog heeft voor wat er speelt in de samenleving en die meegroeit met maatschappelijke en technologische ontwikkelingen, en soms zelfs leidt door het goede voorbeeld te geven. Zowel in *wat* wij onderzoeken, als *hoe* wij dit onderzoeken. Ons onderzoek naar algoritmes, het rijksbezit, milieucriminaliteit, drinkwater en belastingontwijking, maar ook het bijhouden van de “coronarekening” zijn illustraties van hoe wij in 2021 aan deze ambitie vorm hebben gegeven.

Ook vinden wij het van belang om elke 5 jaar onze koers te herijken. 2021 was in dat opzicht een bijzonder jaar: we publiceerden onze nieuwe strategie voor de periode 2021-2025, *Vertrouwen in verantwoording*. Komende jaren gaan we ons onderzoek nadrukkelijker doen vanuit het perspectief van burgers en bedrijven. Ook krijgen IT en databeheer een prominentere plek, onder andere in ons jaarlijkse verantwoordingsonderzoek.

De coronapandemie en de daaruit voorkomende maatregelen beïnvloedden in 2021 de manier waarop onze medewerkers hun werk konden doen. Vrijwel alle werkzaamheden van de Algemene Rekenkamer – zowel het onderzoek, de ondersteuning als het internationale werk - gebeurde vanaf thuiswerkplekken. ‘Verslag van thuiswerkzaamheden’ zou voor het jaar 2021 eigenlijk een passendere naam voor ons verslag zijn geweest. Ik ben trots dat we ondanks alle professionele en menselijke uitdagingen die het coronavirus ons bracht ons werk zo goed hebben kunnen doen.

Arno Visser

President Algemene Rekenkamer

Inhoud

1. Een moderne rekenkamer | 4

2. Werkzaamheden 2021 | 9

2.1 Controleren tijdens de coronacrisis | 9

2.2 Samenwerking met nationale rekenkamers in het buitenland | 12

Over het Verslag van werkzaamheden 2021 | 15

Bijlagen | 17

Bijlage 1 Publicaties 2021 | 17

Bijlage 2 Voorstellen voorgelegd op grond van de
Compatibiliteitswet 2016 | 22

Bijlage 3 Overzicht briefings aan het parlement in 2021 | 23

Bijlage 4 Externe activiteiten en media optredens in 2021 | 26

1. Een moderne rekenkamer

De Algemene Rekenkamer onderzoekt of de rijksoverheid volgens de regels en de gemaakte afspraken omgaat met het geld dat haar is toevertrouwd, en onderzoekt of dit publiek geld zinnig, zuinig en zorgvuldig wordt uitgegeven.

Wat we doen, is wettelijk vastgelegd: De positie van de Algemene Rekenkamer is verankerd in de Grondwet. Onze taken en bevoegdheden staan beschreven in de Comptabiliteitswet. Hoe we dat doen bepalen we echter zelf, onafhankelijk van regering en parlement. De Algemene Rekenkamer geeft met een eigen strategie invulling aan haar wettelijke taak.

Wij hebben in 2021 onze nieuwe strategie voor de periode 2021-2025 gepubliceerd. In deze strategie, die we de titel *Vertrouwen in verantwoording* hebben meegegeven, hebben wij een aantal strategische keuzes gemaakt die richtinggevend zijn voor onze inzet. Zo doen we ons onderzoek nadrukkelijker vanuit het perspectief van burgers en bedrijven. Daarnaast beperken we ons niet alleen tot het analyseren van de doelmatigheid van overheidsbeleid, maar geven er ook vaker een oordeel over. Ten slotte krijgen IT en databeheer een prominentere plek in onze werkzaamheden, onder andere in ons jaarlijkse verantwoordingsonderzoek.

Onze onderzoeken en onderzoeksprogramma's

In het kader van ons Verantwoordingsonderzoek (VO) publiceren we jaarlijks in mei een reeks rapporten waarin we het presteren van de ministeries beoordelen. Elk rapport behandelt een hoofdstuk uit de rijksbegroting van het voorgaande jaar.

In 2021 hebben we 22 VO-rapporten uitgebracht, inclusief het overkoepelende rapport van het Verantwoordingsonderzoek, de *Staat van de rijksverantwoording*.

Verder publiceren wij elk jaar diverse rapporten over ons doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek. Daarin nemen we specifieke beleidsonderwerpen onder de loep. In beginsel doen we dat op eigen initiatief, maar soms ook op verzoek van het parlement en/of de regering. Die kunnen, als zij behoefte hebben aan een onafhankelijk en deskundig oordeel, de Algemene Rekenkamer verzoeken om een bepaald onderzoek uit te voeren. Wij maken in zulke gevallen een zelfstandige afweging en nemen onafhankelijk het besluit om het verzoek al dan niet te honoreren.

Een volledig overzicht van onze 68 publicaties uit 2021 vindt u in bijlage 1.

In de afgelopen jaren hebben wij een deel van ons onderzoek binnen de volgende onderzoeksprogramma's verricht:

Figuur 1. Onderzoeksprogramma's vanaf 2016

4 van de 5 onderzoeksprogramma's uit 2016 zijn afgerond

Onderzoeksprogramma	Periode
Toekomstbestendige overheidsfinanciën	2016-2019
Doorontwikkelen, Ontcijferen, Experimenteren en Netwerken (DOEN)	2016-2020
Doorontwikkelen Verantwoordingsonderzoek	2016-2021
Premiesectoren zorg en sociale zekerheid	2016-2021
Ontvangsten ontcijferd	2016-2022(*)
Energietransitie	2020-2025(*)
Digitalisering	2022-2026(**)

* De verwachte einddatum van deze 2 programma's.

** Werktitel van het nieuwe onderzoeksprogramma dat start in 2022. De einddatum is een voorlopige inschatting.

Onderzoeksprogramma's dienen niet uitsluitend voor het uitvoeren van onderzoek maar ook voor kennisopbouw en het ontwikkelen van methoden en technieken. In de komende jaren blijven wij programmatisch werken.

Overlegprocedure instellingen op afstand

Soms verandert de publieke taakuitvoering van instellingen op afstand van het Rijk. Dat kan gevolgen hebben voor de controletaak of de controlebevoegdheden van de Algemene Rekenkamer. Om te voorkomen dat hierover onduidelijkheid ontstaat, bepaalt de Comptabiliteitswet 2016 dat ministers vooraf overleg moeten voeren met de Algemene Rekenkamer. In 2021 is over 4 voorstellen formeel overleg gevoerd met de Algemene Rekenkamer. Een volledig overzicht vindt u in bijlage 2.

Briefings in het parlement

Bij de publicatie van een rapport bieden wij de Tweede Kamer standaard een briefing aan. In deze briefing aan het parlement geeft de Rekenkamer voor de publicatie van het rapport een toelichting over het onderzoek. In 2021 heeft de Algemene Rekenkamer 27 briefings verzorgd. Een overzicht van de briefings treft u aan in bijlage 3.

Dialogoog met onze omgeving

Wij zijn onderdeel van de samenleving en zoeken daarom actief het contact met onze omgeving. We overleggen regelmatig met andere Hoge Colleges van Staat, zoals de Raad van State en de Nationale ombudsman, met kennisinstituten, zoals het Sociaal en Cultureel Planbureau en universiteiten, en met andere rekenkamers in binnen- en buitenland. Waar houden zij zich mee bezig? Wat zijn de vragen en ideeën die bij hen leven? Inzichten van planbureaus, universiteiten en adviesorganen geven ons inspiratie voor relevant onderzoek.

Daarnaast treden de leden van het college regelmatig naar buiten. In de vorm van media-optredens, speeches, opinieartikelen en andere openbare optredens belichten zij de taak en rol van de Rekenkamer en vragen aandacht voor onze publicaties. Door lange lijnen te schetsen en door recente publicaties toe te lichten. Een overzicht hiervan treft u aan in bijlage 4.

Samenstelling Algemene Rekenkamer

De Algemene Rekenkamer is een Hoog College van Staat en bestaat uit een college van drie leden en een secretaris. Naast de drie leden van het college kent de Algemene Rekenkamer collegeleden in buitengewone dienst. Collegeleden in buitengewone dienst kunnen worden opgeroepen om deel te nemen aan bepaalde werkzaamheden. Voorbeelden daarvan zijn onderzoeken begeleiden, externe werkzaamheden verrichten of optreden als vervanger van een collegelid.

Het college van de Algemene Rekenkamer wordt per 1 januari 2021 gevormd door drs. A.P. (Arno) Visser (president), drs. E. (Ewout) Irrgang en drs. H.M.B. (Barbara) Joziasse Mif.

Daarnaast zijn er twee collegeleden in buitengewone dienst: Drs. J.M.A. (Hanny) Kemna (RE CISA IDP-C) en drs. P.W. (Paul) Doop.

De secretaris van de Algemene Rekenkamer is drs. C. (Cornelis) van der Werf.

Verschoning collegeleden en secretaris

De Comptabiliteitswet 2016 schrijft in artikel 7.10 voor dat de leden van het college en de secretaris van de Algemene Rekenkamer 'niet aanwezig mogen zijn bij beraadslagingen en het nemen van beslissingen over enige zaak, die hen, hun echtgenoten, hun geregistreerde partners, degenen met wie zij duurzaam samenleven of hun naastbestaanden tot in de derde graad van bloedverwantschap of aanverwantschap betreffen'. Dit wordt verschoning genoemd.

Wanneer een collegelid of de secretaris beroep doet op verschoning wordt dit vastgelegd in het *register verschoningsplicht van de Algemene Rekenkamer*.

Figuur 2. *Overzicht verschoning 2021*

Verschoning bij onderzoeken die lopen in 2021

Onderzoek	Collegelid	Reden
Verantwoorden en leren van OS beleid - schoon drinkwater en sanitatie	drs. MiF H.M.B. Joziasse (collegelid)	Vanwege betrokkenheid in eerdere werkkring
Inventarisatie kosten overheid MH17	drs. MiF H.M.B. Joziasse (collegelid)	Vanwege betrokkenheid in eerdere werkkring
Inventarisatie kosten overheid MH17	drs. E. Irrgang (collegelid)	Vanwege aanwezigheid voormalige collega's op deze vlucht
VO BZK 2021 Het deelonderzoek naar het Toezicht Financiën Politieke Partijen	drs. E. Irrgang (collegelid)	Vanwege betrokkenheid in eerdere werkkring
VO Hoofdstuk II B Kiesstelsel	drs. J.M.A Kemna RE CISA IDP-C (collegelid in buitengewone dienst)	Vanwege betrokkenheid als lid van de Kiesraad
Warmtefonds. Onderdeel van het onderzoek naar Revolverende fondsen	drs. J.M.A Kemna RE CISA IDP-C (collegelid in buitengewone dienst)	Vanwege betrokkenheid in een andere werkkring

Onderzoek	Collegelid	Reden
Verschoning gedurende het kalenderjaar bij het VO 2021 voor wat betreft BZ en BHOS	drs. MiF H.M.B. Joziasse (collegelid)	Vanwege vorige betrekking
Forensische zorg	drs. A.P. (Arno) Visser (collegelid)	Vanwege eerdere parlementaire werkzaamheden.

2.

Werkzaamheden 2021

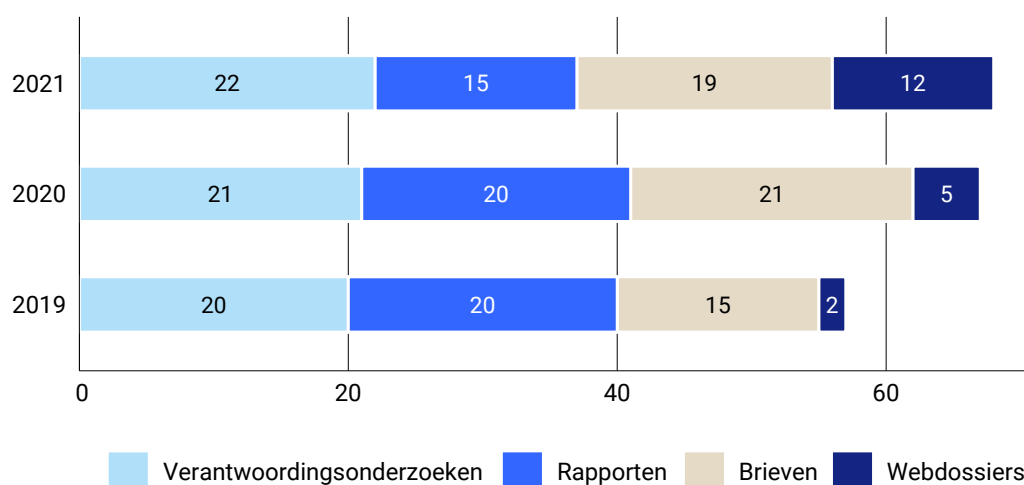
2.1 Controleren tijdens de coronacrisis

De coronapandemie en de daaruit voortkomende maatregelen beïnvloedden in 2021 de manier waarop onze medewerkers hun werk konden doen. Vrijwel alle werkzaamheden van de Algemene Rekenkamer – zowel het onderzoek, de ondersteuning als het internationale werk - gebeurde vanaf thuiswerkplekken.

Desondanks was het aantal publicaties in 2021 (68) vergelijkbaar met het aantal publicaties in 2020 (67). Zoals valt af te lezen uit figuur 3 hebben we in 2021 meer webdossiers uitgebracht dan in 2020 en 2019. Het webdossier Coronarekening is in 2021 vijf keer geactualiseerd. Toch heeft de pandemie onze werkzaamheden op diverse manier gehinderd. Zo is het aantal rapporten in vergelijking met vorige jaren afgenomen (15 in 2021 en 20 in 2020 en 2019).

Figuur 3. Aantal publicaties in 2019, 2020 en 2021

In 2021 brachten we meer publicaties uit dan in 2020 en 2019

Een overzicht van alle 68 publicaties uit 2021 is opgenomen in bijlage 1. In het vervolg van deze paragraaf bespreken wij enkele publicaties.

In het eerste kwartaal van 2021 hebben wij het onderzoek *Aandacht voor Algoritmen* gepubliceerd. Wij hebben onderzocht hoe de rijksoverheid algoritmes gebruikt. Net als bedrijven zet de rijksoverheid steeds vaker algoritmes in om handelingen te automatiseren, een probleem op te lossen of een voorspelling te doen. De Algemene Rekenkamer constateert dat bij algoritmes niet de burger, maar de overheid centraal staat. Er is bij de overheid oog voor de privacy van burgers, maar ethische aspecten krijgen weinig aandacht. Burgers moeten het gebruik en de werking van een algoritme kunnen begrijpen. Ook moeten zij weten waar zij terecht kunnen met vragen of bezwaren. Zorgen of twijfels over algoritmes verdienen serieuze aandacht.

In het tweede kwartaal hebben wij onder andere de rapporten *Handhaven in het duister* en *Bescherming drinkwater bij het boren naar aardwarmte* gepubliceerd. In het rapport *Handhaven in het duister* stellen wij vast dat de aanpak van milieu-criminaliteit en -overtredingen ontoereikend is. Een belangrijke oorzaak is het ontbreken van goede, betrouwbare data over de uitkomsten van inspecties bij de circa 500 bedrijven die met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen werken. Dat concluderen wij na intensieve bewerking van de gegevens uit 20.000 inspecties in 5 jaar, waarbij koppeling hiervan aan de juiste bedrijfsvestigingen de grootste uitdaging was.

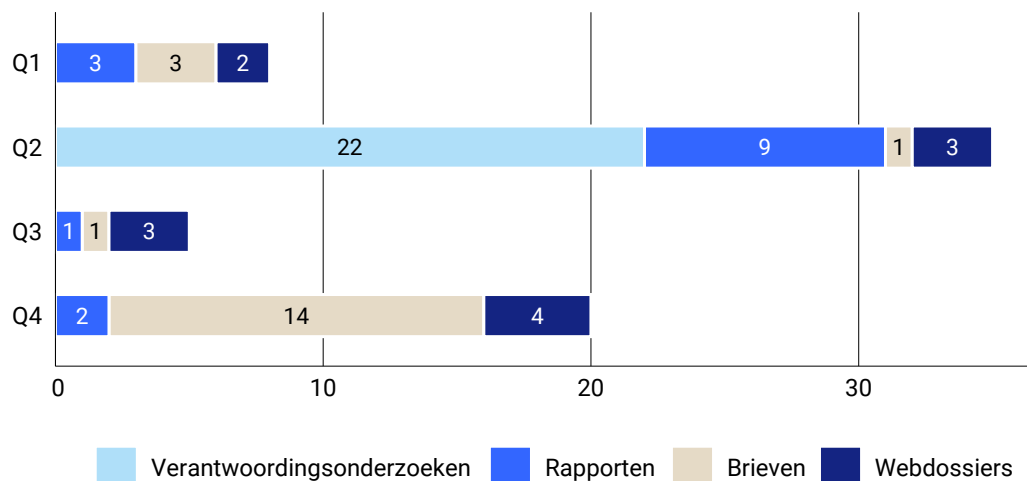
In het onderzoek *Bescherming drinkwater bij het boren naar aardwarmte* belicht de Algemene Rekenkamer de spanning tussen twee kwesties: drinkwatervoorziening en energietransitie. Wij constateren dat de rijksoverheid de drinkwatervoorraden niet afdoende kan beschermen tegen de risico's van het boren naar aardwarmte. De regie in de ondergrond, waar de winning van drinkwater en aardwarmte met elkaar in conflict kunnen raken, ontbreekt.

Verantwoordingsdag, de derde woensdag in mei, is de dag waarop wij de 22 rapporten in het kader van ons verantwoordingsonderzoek aan de Tweede Kamer presenteren. Op die dag publiceren wij ons oordeel over de Staat van de Rijksverantwoording en de Jaarrekeningen van de ministers. Wij sluiten hiermee aan op de cyclus van begroten en verantwoorden.

De publicatie van 22 rapporten in het kader van het verantwoordingsonderzoek verklaart de uitschieter in het aantal publicaties in het tweede kwartaal die te zien is in figuur 4 hieronder.

Figuur 4. Aantal publicaties per kwartaal

Rond Verantwoordingsdag zien we een jaarlijkse 'publicatiepiek'

In het vierde kwartaal van 2021 hebben wij een relatief groot aantal brieven uitgebracht. Het gaat hier namelijk vooral om onze 'begrotingsbrieven'. Dit zijn brieven aan de Tweede Kamer waarin wij aandachtspunten noemen bij de ontwerpbegrotingen die de ministers op Prinsjesdag aan het parlement hebben aangeboden. Het parlement kan deze informatie desgewenst gebruiken tijdens de begrotingsbehandeling.

In het vierde kwartaal publiceerden wij de zesde editie van de Coronarekening. Hierin verwachten wij dat in de periode 2020-2022 de uitgaven van de rijksoverheid aan coronacrisismaatregelen op basis van de in december 2021 bekende informatie uitkomen op € 81,7 miljard.

Een andere publicatie uit het vierde kwartaal is *Zicht op rijksbezit*. In dit onderzoek constateren wij dat de rijksoverheid geen volledig beeld heeft van haar rijksbezittingen. Het rijksbezit varieert van vastgoed tot cultureel erfgoed. Van wegen en bruggen tot voorraden medicinale cannabis, vaccins, olie en gas. Van defensiematerieel tot ICT-systemen. In tegenstelling tot andere publieke en private organisaties, zoals ziekenhuizen, gemeenten en ondernemingen, zijn ministeries niet wettelijk verplicht om via een balans zichtbaar te maken wat de actuele waarde van het bezit is. De Algemene Rekenkamer vindt dat het Rijk dat ook zou moeten doen. Met de bezittingen van het Rijk zijn immers honderden miljarden euro gemoeid.

2.2 Samenwerking met nationale rekenkamers in het buitenland

Wij werken samen met nationale rekenkamers in het buitenland om de kwaliteit en impact van ons werk te vergroten. We wisselen kennis uit met andere nationale rekenkamers, werken mee aan de ontwikkeling van standaarden voor ons werk en doen soms gezamenlijk onderzoek. Daarnaast dragen we bij aan de versterking van een aantal rekenkamers in het buitenland en op die manier aan goed bestuur en solide overheidsfinanciën in andere landen. Ook in 2021 deden we dat vanwege de coronapandemie volledig online.

In 2021 hebben we ons internationale beleid voor de periode 2021-2025 vastgesteld. Dit draait om 2 kernactiviteiten:

1. internationale kennisuitwisseling vanuit de strategische prioriteiten en het werkprogramma van de Algemene Rekenkamer;
2. institutionele ontwikkelingssamenwerking vanuit de ontwikkelingsvraag van partnerrekenkamers en extern gefinancierd.

Hieronder gaan wij verder in op onze *Kennisuitwisseling en samenwerking in Europa* en 3 extern gefinancierde samenwerkingstrajecten in 2021.

Kennisuitwisseling en samenwerking in Europa

Het jaar 2021 markeerde het eind van ons 10-jarig lidmaatschap van het bestuur van EUROSAI, de koepelvereniging van nationale rekenkamers in Europa. Tijdens een online congres in april hebben wij onze portefeuille *Relaties met externe stakeholders* overgedragen. Binnen EUROSAI blijven we actief in een aantal werkgroepen en informele projectgroepen. Zo hebben we in 2021 bijgedragen aan een congres en rapport van EUROSAI en de European Confederation of Institutes of Internal Auditing (ECIIA) over geïntegreerde verslaglegging in de publieke sector.

In mei 2021 brachten we samen met de andere leden van het EU Contactcomité, de presidenten van rekenkamers in de EU en van de Europese Rekenkamer, een verklaring uit voor de ondersteuning van de rol, het mandaat en de onafhankelijkheid van de rekenkamer van Cyprus. De rekenkamer van Cyprus ondervond aanzienlijke moeilijkheden bij het uitvoeren van onderzoek naar het Cyprus Investeringsprogramma.

Institutionele ontwikkelingssamenwerking

In 2021 hebben wij in 3 extern gefinancierde projecten samengewerkt met nationale rekenkamers in het buitenland.

Doelmatigheidsonderzoek in de Afrikaanse olie- en gasindustrie:

In juni vond een online conferentie plaats als afsluiting van ons tweejarige samenwerkingsproject met de rekenkamers van Tanzania, Mozambique en Kenia en met AFROSAI-E (de vereniging van Engelstalige rekenkamers in Afrika). De deelnemende rekenkamers presenteerden tijdens deze conferentie hun onderzoeken naar olie- en gascontracten en de geleerde lessen van de regionale samenwerking. De conferentie werd bijgewoond door zo'n 150 geïnteresseerden van rekenkamers wereldwijd en de opgedane kennis wordt verder gedeeld via een online cursus voor rekenkamers.

Het Sharaka-programma in Noord-Afrika en het Midden-Oosten:

In het najaar vond de afsluiting van het Sharaka-programma plaats, onze vijfjarige samenwerking met de rekenkamers van Algerije, Irak, Jordanië, Marokko, de Palestijnse gebieden, Sudan en Tunesië. Tijdens diverse online bijeenkomsten blikten we zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau met de betrokken rekenkamers terug op de bilaterale en regionale samenwerking. Deze gesprekken werden gevoed met de bevindingen van een extern uitgevoerde evaluatie. De uitkomsten hiervan waren overwegend positief. Tevens hebben we vooruitgekeken naar een vervolgprogramma in de komende 5 jaar, met grotendeels dezelfde deelnemers.

Het Kiesgroep-programma in Oost-Europa:

In 2021 hebben wij met de rekenkamers van Bulgarije, Georgië en Moldavië samengewerkt in het kader van het bredere Kiesgroep-programma van het ministerie van Financiën, dat gericht is op het assisteren bij het invoeren van Europese en internationale standaarden op het gebied van transparante en solide overheidsfinanciën. We hebben in 2021 diverse webinars georganiseerd, rondom thema's als strategische onderzoeksprogrammering en kwaliteitsmanagement in het onderzoek.

Over het Verslag van werkzaamheden 2021

Over onze activiteiten in het voorafgaande jaar doen wij voor de derde keer verslag in drie publicaties, die op verschillende momenten worden uitgebracht:

- *Verslag van werkzaamheden 2021* (31 maart 2022);
- *Jaarverslag 2021 Algemene Rekenkamer* (18 mei 2022 als onderdeel van het jaarverslag over de Hoge Colleges van Staat dat de minister van BZK publiceert);
- *Geïntegreerd verslag 2021* (18 mei 2022).

Verslag van werkzaamheden 2021

Op 31 maart publiceren wij ons *Verslag van werkzaamheden 2021*. Dit document geeft een overzicht van de onderzoeken die we in 2021 hebben gepubliceerd, plus een bloemlezing van onze overige activiteiten. Een aantal activiteiten wordt iets uitvoeriger belicht. Met het uitbrengen van dit overzicht voldoen wij aan de wettelijke verplichting om vóór 1 april een verslag van werkzaamheden aan te bieden aan de Staten-Generaal.

Jaarverslag 2021 Algemene Rekenkamer

De minister van BZK is verantwoordelijk voor het begrotingsbeheer van de Hoge Colleges van Staat, waartoe ook de Algemene Rekenkamer behoort. Op 18 mei 2022 wordt het jaarverslag van de Algemene Rekenkamer als onderdeel van begrotingshoofdstuk IIB (Hoge Colleges van Staat) aangeboden aan het parlement.

Geïntegreerd Verslag 2021

Op 18 mei 2022 gaan wij het *Geïntegreerd verslag 2021* publiceren. Dit geïntegreerd verslag vormt een aanvulling op ons verslag van werkzaamheden. We presenteren hier onze belangrijkste niet-financiële prestaties in samenhang met onze financiën. Met deze 'geïntegreerde verslaglegging' willen we een omvattend beeld geven van de manier waarop en de mate waarin we met onze activiteiten waarde leveren voor de instanties en personen die belang hebben bij onze organisatie.

Verantwoording

De tekst van het *Verslag van werkzaamheden 2021* van de Algemene Rekenkamer is vastgesteld op 19 maart 2022 en op 31 maart 2022 aangeboden aan de voorzitter van de Tweede Kamer.

Contact

We hebben ons *Verslag van werkzaamheden 2021* met zorg samengesteld. Uw vragen of suggesties naar aanleiding van dit verslag horen we graag. U kunt een bericht sturen naar: voorlichting@rekenkamer.nl.

Algemene Rekenkamer
Lange Voorhout 8
Postbus 20015
2500 EA Den Haag

Bijlagen

Bijlage 1 Publicaties 2021

In 2021 uitgebrachte rapporten, brieven en webpublicaties

Nr	Datum	Titel rapport, brief c.q webpublicatie	Type publicatie
1	14 januari 2021	EU btw e-commerce	Brief
2	20 januari 2021	Een onzichtbaar probleem; Gebrek aan kwaliteit van data over milieucriminaliteit en -overtredingen	Rapport
3	25 januari 2021	Uitkomsten peer review Algemene Rekenkamer	Brief
4	26 januari 2021	Aandacht voor Algoritmes	Rapport
5	29 januari 2021	Webdossier EU (actualisatie)	Webpublicatie
6	8 februari 2021	Update coronarekening	Webpublicatie
7	31 maart 2021	Aandachtspunten bij het Nationaal Programma Onderwijs	Brief
8	31 maart 2021	Verslag van werkzaamheden 2020	Rapport
9	1 april 2021	Update Coronarekening	Webpublicatie
10	13 april 2021	Uit het vizier; Wat gebeurde er met de voorgenomen doelstellingen van 2011 tot bezuinigingen op defensiebegroting	Rapport

Nr	Datum	Titel rapport, brief c.q. webpublicatie	Type publicatie
11	15 april 2021	Onderzoek Belastingontwijking	Brief
12	21 april 2021	Inzicht in kwaliteit; Operatie geslaagd?	Rapport
13	22 april 2021	Slagkracht AIVD en MIVD; De wet dwingt, de tijd dringt, de praktijk wringt	Rapport
14	19 mei 2021	Verslag 2020 Algemene Rekenkamer	Rapport
15	19 mei 2021	Vierde publicatie rond Coronarekening	Webpublicatie
16	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020: Staat van de rijksverantwoording 2020; Testen, controleren, waarderen	VO Rapport
17	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; De Koning I	VO rapport
18	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Staten-Generaal IIA	VO Rapport
19	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Overige Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad IIB	VO Rapport
20	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Ministerie van Algemene Zaken III	VO Rapport
21	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Koninkrijksrelaties IV en BES-fonds H	VO Rapport
22	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Buitenlandse Zaken V	VO Rapport
23	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Justitie en Veiligheid VI	VO Rapport
24	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) VII	VO Rapport
25	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Gemeentefonds B	VO Rapport
26	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Provinciefonds C	VO Rapport
27	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Onderwijs, Cultuur en Wetenschap VIII	VO Rapport

Nr	Datum	Titel rapport, brief c.q. webpublicatie	Type publicatie
28	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Financiën en Nationale Schuld IX	VO Rapport
29	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Defensie X;	VO Rapport
30	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Infrastructuur en Waterstaat XII	VO Rapport
31	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Infrastructuurfonds A	VO Rapport
32	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Deltafonds J	VO Rapport
33	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Economische Zaken en Klimaat XIII	VO Rapport
34	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) en Diergezondheidsfonds F	VO Rapport
35	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Sociale Zaken en Werkgelegenheid XV	VO Rapport
36	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Volksgezondheid, Welzijn en Sport XVI	VO Rapport
37	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020; Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking XVII	VO Rapport
38	17 juni 2021	Bescherming drinkwater bij het boren naar aardwarmte; Stille wateren in diepe gronden	Rapport
39	17 juni 2021	Update Coronarekening	Webpublicatie
40	22 juni 2021	Ruimte in de ramingen? Meerjarenramingen onderzocht	Rapport
41	23 juni 2021	Bijzondere uitkeringen aan Caribisch Nederland	Rapport
42	24 juni 2021	In publieke handen; Nieuwe taken voor staatsdeelnemingen in de energietransitie	Rapport
43	30 juni 2021	Handhaven in het duister; De aanpak van milieucriminaliteit en –overtredingen, deel 2	Rapport

Nr	Datum	Titel rapport, brief c.q. webpublicatie	Type publicatie
44	5 juli 2021	Webdossier EU (actualisatie)	Webpublicatie
45	28 september 2021	Daders vrijuit, slachtoffers niet geholpen; Knelpuntenaanpak arbeidsuitbuiting	Rapport
46	29 september 2021	Eerste hulp bij ramingen	Webdossier
47	30 september 2021	Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2022 (begrotingshoofdstuk IX) van het Ministerie van Financiën en Nationale Schuld	Brief
48	30 september 2021	Vijfde publicatie rondom coronarekening	Webpublicatie
49	4 oktober 2021	Webdossier EU (actualisatie)	Webpublicatie
50	6 oktober 2021	Voortgangsmeter aanbevelingen	Webpublicatie
51	7 oktober 2021	Aandachtspunten bij de ontwerpbegrotingen 2022 (begrotingshoofdstuk IV) Koninkrijksrelaties en BES-fonds	Brief
52	7 oktober 2021	Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2022 (begrotingshoofdstuk V) van het Ministerie van Buitenlandse Zaken	Brief
53	7 oktober 2021	Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2022 (begrotingshoofdstuk VI) van het Ministerie van Justitie en Veiligheid	Brief
54	7 oktober 2021	Aandachtspunten bij de ontwerpbegrotingen 2022 van het Ministerie van BZK, hoofdstukken Binnenlandse Zaken (VII), gemeentefonds (B) en provinciefonds (C)	Brief
55	7 oktober 2021	Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2022 (begrotingshoofdstuk VIII) van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	Brief
56	7 oktober 2021	Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2022 (begrotingshoofdstuk X) van het Ministerie van Defensie	Brief
57	7 oktober 2021	Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2022 (begrotingshoofdstuk XII) van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Brief

Nr	Datum	Titel rapport, brief c.q. webpublicatie	Type publicatie
58	7 oktober 2021	Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2022 (begrotingshoofdstuk XIII) van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Brief
59	7 oktober 2021	Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2022 (begrotingshoofdstuk XIV) van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	Brief
60	7 oktober 2021	Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2022 (begrotingshoofdstuk XV) van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	Brief
61	7 oktober 2021	Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2022 (begrotingshoofdstuk XVI) van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	Brief
62	7 oktober 2021	Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2022 (begrotingshoofdstuk XVII) van de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking	Brief
63	26 oktober 2021	Organisatie van de uitvoering: 'een goed begin is het halve werk'	Brief
64	1 december 2021	Zicht op rijksbezit; De gewoonste zaak van de wereld?	Rapport
65	7 december 2021	Webdossier EU (actualisatie)	Webpublicatie
66	13 december 2021	Zesde publicatie rondom coronarekening	Webpublicatie
67	14 december 2021	Waar is de grutto? Aanpak bescherming weidevogels werkt niet	Rapport
68	20 december 2021	Brief aan de staatssecretaris van VWS Geneesmiddelenbeleid: Motie Kuiken over TTP	Brief

Bijlage 2 Voorstellen voorgelegd op grond van de Comptabiliteitswet 2016

In 2021 zijn 4 voorstellen aan de Algemene Rekenkamer voorgelegd voor overleg op grond van de Comptabiliteitswet 2016.

Nr.	Voorstel	Ministerie	Oprichting (privaat-rechtelijke) rechtspersoon	Bij of krachtens de wet op te stellen regels met gevolgen voor bevoegdheden Algemene Rekenkamer
1	Rijkswet Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling	BZK		
2	Regionale ontwikkelingsmaatschappij in Noord-Holland	EZK	X	
3	Wet aanwijzing rechtspersoon wettelijke taak internationalisering	OCW		X
4	Vereniging Netherlands house for Education and Research (Neth-ER)	OCW	X	

Bijlage 3 Overzicht briefings aan het parlement in 2021

Nr.	Datum	Titel	Briefing
1	16 december 2020	Preparation for resolution of medium-sized and small banks in the euro area	Briefing vaste commissie Financiën 18 januari
2	20 januari 2021	Een onzichtbaar probleem; Gebrek aan kwaliteit van data over milieucriminaliteit en -overtredingen	Briefing vaste commissie JenV 20 januari
3	26 januari 2021	Aandacht voor Algoritme	Briefing vaste commissie BiZa 26 januari
4	13 april 2021	Uit het vizier; Wat gebeurde er met de voorgenomen doelstellingen van 2011 tot bezuinigingen op defensiebegroting	Briefing vaste commissie Defensie 9 juni 2021
5	15 april 2021	Brief aan de Tweede Kamer onderzoek Belastingontwijking	Briefing vaste commissie Financiën 15 april
6	21 april 2021	Inzicht in kwaliteit; Operatie geslaagd?	Briefing vaste commissie Financiën 21 april 2021
7	11 mei 2021	Thema Rechtspraak en financiering	Briefing aan Eerste Kamer vaste commissie JenV 11 mei
8	19 mei 2021	Staat van de rijksverantwoording 2020; Testen, controleren, waarderen Tevens betrokken Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020 Ministerie van Financiën en Nationale Schuld IX; Rapport bij het jaarverslag	Briefing vaste commissie Financiën t.b.v. plenaire verantwoordingsdebat 19 mei
9	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020 Ministerie van Economische Zaken en Klimaat XIII; Rapport bij het jaarverslag	Videobriefing vaste commissie EZK 20 mei
10	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020 Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking XVII; Rapport bij het jaarverslag	Videobriefing vaste commissie BHOS 26 mei

Nr.	Datum	Titel	Briefing
11	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020 Ministerie van Buitenlandse Zaken V; Rapport bij het jaarverslag	Videobriefing vaste commissie Buitenlandse Zaken 26 mei
12	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020 Ministerie van Justitie en Veiligheid VI; Rapport bij het jaarverslag	Briefing vaste commissie JenV 27 mei
13	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport XVI; Rapport bij het jaarverslag; later aanvullend vervolgggesprek met 2 rapporteurs jaarverslag 2020 vaste commissie VWS	Briefing vaste commissie VWS 2 juni
14	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020 Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid XV; Rapport bij het jaarverslag	Briefing vaste commissie SZW 3 juni
15	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020 Ministerie van Defensie X; Rapport bij het jaarverslag	Briefing vaste commissie Defensie 16 juni Briefing rapporteurs vaste commissie EZK 10 juni
16	19 mei 2021	Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020 Ministerie van IenW XII ; Rapport bij het jaarverslag	Briefing rapporteurs vaste commissie IenW 11 juni
17	25 mei 2021	Diverse relevante onderzoeken Algemene Rekenkamer	Briefing aan enquêtecommissie Gaswinning Groningen 25 mei
18	26 mei 2021	Brief Tweede Kamer over €8,5 miljard extra onderwijs Tevens casusonderzoek betrokken uit Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020 Ministerie van OCW VIII; Rapport bij het jaarverslag, van 19 mei 2021	Briefing vaste commissie OCW 26 mei

Nr.	Datum	Titel	Briefing
19	9 juni 2021	Informatiewaarde begrotingsstukken	Gesprek rapporteurs vaste commissie EZK 9 juni
20	22 juni 2021	Ruimte in de ramingen? Meerjarenramingen onderzocht	Briefing commissie Rijksuitgaven 22 juni
21	24 juni 2021	In publieke handen; Nieuwe taken voor staatsdeelnemingen in de energietransitie	Briefing vaste commissie EZK 24 juni
22	30 juni 2021	Handhaven in het duister; De aanpak van milieucriminaliteit en -overtredingen, deel 2	Briefing vaste commissie IenW 30 juni
23	15 september 2021	Presentatie Tweede Kamer Commissie Digitale Zaken (kennismaking)	Briefing commissie Digitale zaken 15 september
24	28 september 2021	Daders vrijuit, slachtoffers niet geholpen; knelpunten aanpak arbeidsuitbuiting	Briefing vaste commissie SZW 28 september
25	4 november 2021	Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2022 van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	Briefing vaste commissie SZW 4 november 2021
26	10 november 2021	Diverse onderzoeken en thema Rechtspraak en financiering	Briefing rapporteurs begroting 2022 vaste commissie JenV 10 november
27	14 december 2021	Waar is de grutto? Aanpak bescherming weidevogels werkt niet	Briefing vaste commissie LNV 14 december

Naast deze briefings hebben er ook 2 reguliere overleggen tussen het college van de Algemene Rekenkamer en de commissie voor de Rijksuitgaven plaatsgevonden op 15 april 2021 en 29 september 2021.

Bijlage 4 Externe activiteiten en media optredens in 2021

Nr.	Datum	Activiteit
1	8 januari 2021	Essay van president Arno Visser in EWmagazine (Elsevier): Er is te veel, niet te weinig informatie.
2	11 januari 2021	Opinieartikel van collegelid Ewout Irrgang op de site Zorgvisie.nl: Na de pandemie komt betere zorg niet vanzelf.
3	15 januari 2021	Optreden van president Arno Visser in het KRO/NCRV-radioprogramma Spraakmakers naar aanleiding van de traditionele nieuwjaarsessay.
4	23 januari 2021	Interview met president Arno Visser in Trouw over De overheid is heel ingewikkeld geworden.
5	26 januari 2021	Citaten van president Arno Visser in Platform Accountant.nl over het belang van de aanbevelingen van de internationale peer review.
6	26 januari 2021	Perstoelichting door collegelid ibd Hanny Kemna over het onderzoek Aandacht voor Algoritmes.
7	28 januari 2021	Online congres van de Algemene Rekenkamer over inzet algoritmes bij de overheid met president Arno Visser en collegelid ibd Hanny Kemna.
8	8 februari 2021	Interview met collegelid Ewout Irrgang met Zorgvisie.nl over de Uitgavenbeheersing in de zorg is weerbarstig.
9	16 februari 2021	Citaten van collegelid Ewout Irrgang in het Het Financieele Dagblad over het interview in Zorgvisie.nl: de Uitgavenbeheersing in de zorg is weerbarstig.
10	22 februari 2021	Citaten van president Arno Visser in het EWmagazine (Elsevier) over het onderzoek Revolverende fondsen en de eerder gepubliceerde essay van de president Arno Visser over de inzet van fondsen door rijksoverheid vanwege instelling Nationaal Groeifonds.
11	4 maart 2021	Toelichting collegelid Ewout Irrgang in NOS Journaal over de ICT-problemen bij de Belastingdienst na storingen bij belastingaangifte (Nieuwsuur). Ook Radio1 EenVandaag haalt Rekenkameronderzoeken hierover aan. Er is ook een berichtgeving hierover in Nieuws&Co (Radio1) op 9 maart.
12	11 maart 2021	President Arno Visser is aanwezig bij de webinar PGO Accountancy over de gevolgen van de coronapandemie.

Nr.	Datum	Activiteit
13	12 maart 2021	Webinar met collegelid Ewout Irrgang, collegelid Alex Brenninkmeijer (Europese Rekenkamer) en directeur-generaal Koopman (staf Europese Commissie) over EU-herstelfonds na pandemie en rol van rekenkamers.
14	29 maart 2021	President Arno Visser is aanwezig bij de KPMG-sessie.
15	2 april 2021	Interview president Arno Visser in de NRC over Zonder duidelijk doel verdwijnen de onderwijsmiljarden op de grote hoop.
16	25 april 2021	President Arno Visser, Vice-president Thom de Graaf (Raad van State) en Nationale Ombudsman Reinier van Zutphen zijn te gast in Buitenhof NPO1. Het gesprek gaat over nodeloos ingewikkelde wetgeving, de scheiding van beleid en uitvoering en (het herstellen van) vertrouwen in de rechtsstaat.
17	19 mei 2021	Interview met president Arno Visser in het NRC over het Verantwoordingsonderzoek 2020.
18	19 mei 2021	Interview met collegelid Ewout Irrgang in Trouw over de ontwikkelingen van de Belastingdienst en kinderopvangtoeslagen, terugblik Rekenkamer.
19	19 mei 2021	Interview van collegelid Ewout Irrgang in Trouw over de Toeslagenaffaire.
20	19 mei 2021	Interview collegelid Ewout Irrgang op BNR-radio en Radio 1 over het Verantwoordingsonderzoek 2020.
21	19 mei 2021	Persconferentie van president Arno Visser met een toelichting op het Verantwoordingsonderzoek 2020 van de Algemene Rekenkamer. Berichtgeving hierover in het NOS Journaal, RTL Nieuws, NPO2 Nieuwsuur, Radio 1, de Telegraaf, ANP en BNR Nieuwsradio en een interview met Arno Visser in het AD.
22	19 mei 2021	Optreden van collegelid Ewout Irrgang in Dit is de dag – Thijs vd Brink EO Radio1.
23	17 juni 2021	Interview collegelid Ewout Irrgang in BNR over de actuele cijfers van de Coronarekening.
24	17 juni 2021	Interview collegelid Barbara Joziassse in Radio 1 Spraakmakers over het onderzoek bodemenergie en drinkwater.
25	20 juni 2021	Interview van journalistiek platform Follow the Money met collegelid Ewout Irrgang over De controle op de overheidsuitgaven is niet op orde.
26	21 juni 2021	Interview met collegelid Ewout Irrgang in het NRC en FD over Meerjarenramingen.

Nr.	Datum	Activiteit
27	21 juni 2021	Korte reactie van collegelid Barbara Joziase op het interview van EBN op BNR over het onderzoek Bodemenergie en drinkwater.
28	22 juni 2021	Embargo-interview met collegelid Ewout Irrgang met Trouw over het onderzoek Uitkeringen BES-eilanden.
29	23 juni 2021	Speech van president Visser over geïntegreerde verslaglegging in de publieke sector tijdens congres van EUROSAI en ECIIA.
30	24 juni 2021	Embargo-interview met president Arno Visser over het onderzoek Staatsdeelnemingen en energietransitie met FD.
31	30 juni 2021	Dubbelinterview met president Arno Visser en Jozias van Aartsen in Nieuwsuur over de rapporten Handhaven in het duister en Een onzichtbaar probleem en het rapport van de commissie-Van Aartsen Om de leefomgeving kwamen aan de orde.
32	21 juni 2021	Interview met collegelid Ewout Irrgang met Jelte Wiersma EWmagazine (Elsevier).
33	15 september 2021	Presentatie van collegelid Ewout Irrgang in de Tweede Kamer Commissie Digitale Zaken (Kennismaking).
34	21 september 2021	Pleidooi van president Arno Visser in Het Financieele Dagblad om niet-financiële informatie een integrale plek te geven in de rijksbegroting. De rijksbegroting is dringend aan renovatie toe.
35	22 september 2021	Interview met president Arno Visser met het ECA-journal over audits na crisis.
36	28 september 2021	Interviews met collegelid Ewout Irrgang met Trouw, De Groene Amsterdammer, RTL, Radio 1 journaal over aanpak arbeidsuitbuiting.
37	29 september 2021	Online masterclass van collegelid Ewout Irrgang voor financieel journalisten.
38	29 september 2021	Interview met collegelid Ewout Irrgang met Radio 1 over het onderzoek Daders vrijuit, slachtoffers niet geholpen; Knelpunten aanpak arbeidsuitbuiting
39	1 oktober 2021	President Arno visser te gast bij het radioprogramma Spraakmakers op NPO Radio 1.
40	1 oktober 2021	Interview met president Arno Visser, Vice-president Thom de Graaf en Nationale Ombudsman Reinier van Zutphen in het NRC Handelsblad.

Nr.	Datum	Activiteit
41	19 oktober 2021	Opinieartikel van collegelid Ewout Irrgang in de Volkskrant over de greep op zorgkosten, op 20 oktober is het artikel ook geplaatst in het Nederlands Dagblad.
42	21 oktober 2021	Interview van president Arno Visser in Nieuwsuur op NPO2 over het betrekken van staatsdeelnemingen bij de uitvoering -in dit geval- van de energietransitie. Op basis van tal van onderzoeken van de Algemene Rekenkamer vertelt Arno wat in het verleden terugkerende risico's zijn gebleken.
43	3 november 2021	President Arno Visser Digitaleburgerschapslezing
44	30 november 2021	Speech van collegelid Irrgang tijdens de conferentie Better algorithms for better policies
45	1 december 2021	Opinieartikel van collegelid Ewout Irrgang in het Financieel Dagblad over het onderzoek Zicht op rijksbezit.
46	December 2021	Artikel van president Arno Visser in het NRC: Een glas bier of wijn en het gaat over muziek.
47	16 december 2021	Auditing accidents waiting to happen. President Arno Visser in het ECA-Journal (European Court of Auditors) over hoe wij als onderzoekers op een constructieve manier bijdragen aan het voorkomen van rampen in de toekomst.

Algemene Rekenkamer
Voorlichting
Afdeling Communicatie
Postbus 20015
2500 EA Den Haag
telefoon (070) 342 44 00
voorlichting@rekenkamer.nl
www.rekenkamer.nl

Den Haag, maart 2022